

Ponedjeljak, 10. mart 2003.

Statusna konferencija

Otvorena sednica

Optuženi nije prisutan

Početak u 15.03 h

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA MEJ: Ovo je rasprava o zahtevu Tužilaštva. Molim da se prvo strane predstave.

TUŽILAC NAJS: Ja sam ovde danas. Možda će mi se nešto kasnije pridružiti neko od kolega. Ovde je gospođica Milenov koja se u velikoj meri bavila evidencijom u vezi sa ovim našim zahtevima. Ne znam kako sam to mogao da previdim, tu je i gospođica Diklić (Diklich), naš referent za predmet.

SUDIJA MEJ: Ko zastupa Vladu?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Hvala, časni Sude. Moje ime je Vladimir Đerić. Ja sam savetnik ministra inostranih poslova Srbije i Crne Gore, a ovde su sa mnom danas i gospodin Saša Obradović, zamenik načelnika međunarodne pravne službe u Ministarstvu inostranih poslova i gospodin Pančevski, prvi sekretar Ambasade Srbije i Crne Gore u Hagu.

SUDIJA MEJ: Hvala. Gospodine Najs (Nice), imamo ovde vaš originalni zahtev od 13. decembra, imamo i odgovor vlade od 7. februara. Takođe imamo i vašu repliku od 27. februara, a tome je dodat i jedan koristan dokument, raspored nerešenih zahteva.

TUŽILAC NAJS: Mislite na ovo sa raznim bojama?

SUDIJA MEJ: Da, na ovo sa raznim bojama, vrlo ga je lako pratiti i hvala vam na tome. Znači, ovde imamo argumente. Bilo bi od pomoći ukoliko su to detalji na koje želite da skrenete našu pažnju, takođe bi možda tre-

balo da argumente ograničimo na zaista relevantne teme. Kao što vidim, neka od pitanja su već rešena.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, nisam siguran da li imate ažuriranu verziju ove tabele. Ako je nemate, ja vam sada mogu da vam kažem stavku po stavku, koja su tačno pitanja završena.

SUDIJA MEJ: Mi ovde imamo dokument od 27. februara.

TUŽILAC NAJS: Da. Na drugoj strani u plavoj boji, RFA broj 92, to je sada rešeno, odnosno završeno.

SUDIJA MEJ: Rešeno. U redu.

TUŽILAC NAJS: A zatim, dve strane dalje, 207 (A) i (B), dokumentacija koja se odnosi na istragu Savezne Republike Jugoslavije o događajima u Izbici (Izbice). Nisam siguran da li govorim prebrzo, mislim da sam jutros bio prebrz. Došlo je do izvesnog razvoja događaja u vezi sa ovim zahtevom i to na sledeći način. Patologu koji je istraživao događaj u Izbici Vlada Srbije i Crne Gore duguje veliku sumu novca. I sve dok taj patolog, radi se o ženskoj osobi, dakle sve dok ona ne dobije taj novac, ona ne želi da preda ni jedan od dokumenata koji se odnose na mesto zločina. Prema tome, ako je to tačno, ti bi dokumenti trebali da budu u posedu vlade, ali time što joj nisu platili, oni su sebe doveli u poziciju da ne mogu da odgovore na naš zahtev. Pretresno veće će jasno da vidi kakav je značaj materijala koji se tiče Izbice za kosovski segment optužnice. Na sledećoj strani, zapravo to je nastavak sa ove strane, govorim o broju 249, mislim da ovde piše da smo dobili neki od dokumenata, međutim, ostatak još uvek čekamo. Postoji izvesna nesigurnost u vezi sa tim i do današnjeg dana tu nesigurnost nismo uspeli da razrešimo. Mi možda jesmo primili preostali materijal i zato ćemo da suspendujemo naš stav u vezi sa ovim zahtevom. Isti problem, problem nejasnoće i nesigurnosti vezan je i za broj 279 na sledećoj strani, to je zahtev za dokumentaciju Skupštine Republike Srbije. Možda smo taj materijal primili na osnovu jednog drugog zahteva koji je nosio različite RFA brojeve, 311 i 203. Tako da očigledno treba da suspendujemo naš stav i u vezi sa ovim dokumentom.

SUDIJA MEJ: Da.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ako mi dopustite da dam kratku uvodnu reč kako bih razjasnio situaciju, zapravo veoma malo mogu da vam kažem, ali ipak bih rekao sledeće. Ovaj zahtev se, naravno, tiče konkretnih dokumenata. Međutim, vlasti su taj zahtev iskoristile kao povod da po prvi put otvore pitanje pristupa arhivima. Mislim da se to pominje u paragrafu 9 njihovog dokumenta i oni tamo kažu: "Kao znak dobre volje i bez obzira na principijelni stav u vezi sa pravom pristupa arhivama, predlažemo da se održi ekspertski sastanak kako bi se razgovaralo o modalitetima". Znae, zahtevi za pristup arhivama odnosno dokumentima stoje već godinu dana, zapravo 18 meseci, pre nego što je stigao ovakav odgovor. I iako je sa vremena na vreme bilo zahteva da se stvari iznesu nešto konkretnije, ni na koji način do sada nije iznešena tvrdnja da su arhive na neki način zabranjene, da nisu dostupne. To je jedna šokantna tvrdnja, jer bi onda ispalo, Pretresno veće bi moglo da misli da saradnja država spada na tri različita nivoa. Na vrhu bi onda imali, i nema nikakvog razloga da toga ne bude, države koje aktivno pretražuju svoje arhive i dokumenta kako bi pronašli materijal za koji bolje nego što ćemo mi ikada znati, znaju da će pomoći ovom Pretresnom veću da ovo suđenje u ovom predmetu dovedu do pravilnog, doličnog, sigurnog i dobro informisanog kraja. I ako je slučaj, kao što mi imamo razloga da verujemo da jeste, da arhive postoje na raznim mestima i da su potpune u odnosu na neke, ako ne i za sve tri optužnice, Pretresno veće bi onda trebalo da se zapita koliko bi kratko ovo suđenje moglo da bude da su vlasti u Jugoslaviji zauzele proaktivan stav u vezi sa ovim suđenjem. Ne volim da koristim tu reč, ali ću ipak morati da je upotrebim, dakle da su vlasti zauzele proaktivan stav i da su u skladu sa time pretražile svoje arhive da pronađu materijal koji se tiče pitanja u ovom predmetu. Međutim, moramo da imamo na umu da saradnja ne znači to. Sledeći nivo saradnje koji su u vezi sa arhivama pokazale Hrvatska, federacija i Republika Srpska je to da su dozvolile pristup arhivima u istraživačke svrhe, dakle prvo da bismo pregledali, a zatim da bismo mogli da zahtevamo konkretne dokumente. I to je posao Tužilaštva učinilo mnogo lakšim i izvesnijim u smislu sigurnosti, bezbednosti i pouzdanosti, kao i sigurnosti izvora. Uspeh se meri dobijanjem pravog odgovora, a ne bilo kakvim odgovorom. Ali, dogodilo se tako da je Vlada koja je ovde danas zastupljena nije dozvolila da se nešto tako dogodi. Pre više od godinu dana mi smo zatražili pristup arhivi Ministarstva pravde. I kada oni

sada kažu da postoji pravilo da to ne može da se učini, to je pravilo koje su oni ili zaboravili ili prevideli ili je jednostavno skorašnja kreacija. Međutim, ono šta mi znamo je da ova vlada u ovom predmetu ne zauzima isti stav koji su zauzeli ostali delovi bivše Jugoslavije. Sve to teče dosta sporo. Časni Sud se sigurno seća stava vlasti u predmetima koji su se ticali bosanskih Hrvata. Sećate se da je tajming otvaranja njihovih arhiva doneo probleme i da je to išlo dosta sporo, ali su problemi prevaziđeni i arhive su na kraju otvorene. Međutim, to nije nivo saradnje sa kojim smo mi suočeni u ovom predmetu. U ovom predmetu mi imamo sledeće, ako mi možemo da identifikujemo dokument dovoljno jasno tako da se njegovo postojanje ne može poricati i ukoliko u tom svom zahtevu ustrajemo dovoljno dugo, onda te dokumente dobijemo ili možemo da ih dobijemo. Međutim, mora da se kaže, kad ova vlada tvrdi da saraduje, ne samo pred ovim Sudom, postoji velika razlika između kvaliteta i kvantiteta. I ne bi im nikako smetalo da oni nama dostave veću količinu materijala, a da pri tom zadrže dokumente koji su od posebnog značaja. Ukoliko budete ljubazni da pogledate ponovo našu višebojnu tabelu, daću vam i jedan primer. Pogledajte zahtev broj 219, to je na trećoj ili četvrtoj strani. Ovo je zahtev koji stoji nerešen od 25. juna. Radi se o 120 dokumenata i svi su veoma usko fokusirani, tiču se svedočenja jednog zaštićenog svedoka, odnosno svedoka koji je tada bio zaštićen. To je svedok u vezi sa kojim još uvek postoji jedan nerešen problem, a to je davanje dopuštenja tom svedoku da svedoči, šta bi omogućilo da on dođe ovamo i svedoči. I vidite ograničeni odgovor koji smo dobili. Neki dokumenti su stigli 8. i 30. avgusta, dobili smo odgovor da ne mogu da se svi dostave, i 90 dokumenata još čeka na dostavu. Mi ne prihvatamo da ne postoji veza, veza koja, bojim se, odražava njihovu rešenost da se spreči da na ovom suđenju prezentiramo ove materijale.

SUDIJA MEJ: Dozvolite mi da vas prekinem na trenutak. Imamo ovde izjavu u kojoj se tvrdi da su neki dokumenti uništeni u bombardovanju.

TUŽILAC NAJS: Ako se ne varam, mislim da je ta izjava drugačija, malo opreznija. Mislim da u izjavi stoji da su dokumenti "možda uništeni". Nisam siguran da ste do sada dobili dokaze u vezi sa tim. Međutim, u vreme bombardovanja NATO postojali su propisi o arhiviranju i čuvanju dokumenata i materijala, mislim čak i o kopiranju kako bi se izbegao gubitak materijala u ratno doba. I nema nikakvog razloga zbog kojeg bi ti dokumenti, ili bar veći-

na njih, i da, u pravu ste, pismo je datirano 30. januara i primljeno 31. januara, dolazi od pomoćnika ministra Nenada Milića. Govori se o Kosovu, dokumentima Vojske Jugoslavije i ostalom i kaže da oni ta tražena dokumenta nemaju. Ali se ponovo ništa ne govori o postojanju kopija. Mi ne prihvatamo da su ta dokumenta postojala samo u jednom jedinom primerku i da su svi ti primerci uništeni u bombardovanju NATO pakta. Časni Sude...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najš, kad ovde stoji da je Vlada SCG navela da ne može da dostavi četiri dokumenta, šta to znači? Da li to znači da oni nisu u stanju da to urade ili da nisu obavezni da to urade?

TUŽILAC NAJS: Pa, gospodin Đerić će biti u stanju da vam pomogne u vezi sa tim, ja vam samo prenosim terminologiju koju smo mi dobili. Međutim, u ovom času, moram da vam kažem još jednu stvar, jer mislim da je važno. Ukoliko gospodin Đerić zatraži privatnu sednicu, ja ću ga sasvim razumeti. Postojao je u nekim fazama pregovora jedan drugačiji razlog zbog kojeg dokumenti ne mogu da se dostave. I taj je razlog, čini mi se, takođe naveden, odnosno na njega se poziva u ono vreme kada je meni predloženo da stavim svoje ime na spisak zahteva za održavanje svedočenja kompletno iza zatvorenih vrata. Ja nisam spreman da tako nešto uradim, ne samo da nisam spreman nego bi to bilo sasvim beskorisno. Mogu da zamislim odgovor Pretresnog veća u takvom slučaju, kad bih rekao da želim da, iz nekih razloga, svu tu dokumentaciju stavim iza zatvorenih vrata, na privatnu sednicu. Pretresno veće bi mi pametno reklo da to nema veze sa tim, da to ne zavisi od mene i da možemo da postavimo zahtev za svaki individualni slučaj, dokument po dokument, i da se tek onda takvi zahtevi mogu da pregledaju. Postoji još jedan razlog zbog kojeg vlasti brinu da bi ta dokumentacija mogla da dobije publicitet. Gospodin Đerić sigurno zna o čemu ja govorim i ukoliko želi da se o tome govori na privatnoj sednici ja ću to učiniti, ako ne, govorićemo na otvorenoj sednici.

SUDIJA MEJ: Gospodine Đeriću, ako ste pratili ono šta je tužilac hteo da kaže, recite nam da li želite da pređemo na privatnu sednicu?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Časni Sude, ne znam da li je možda prikladno da najpre damo neke opšte komentare, zato jer je Tužilaštvo podnelo repliku u kojoj pokreće neka nova pitanja. Naravno da ćemo mi biti srećni da odgovorimo na ove konkretne stvari u vezi sa...

SUDIJA MEJ: Hajde da iz ovog mnoštva opreznosti pređemo na privatnu sednicu dok ne shvatimo o čemu se radi. Idemo na kratku privatnu sednicu.

(privatna sednica)

sekretar: Na otvorenoj smo sednici.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, ovaj višebojni dokument koji sam upravo doradio još malo, bavi se zahtevima od kojih svaki pokriva veći broj dokumenata. Čini mi se da bi vam moglo da bude od pomoći da bacite pogled na otprilike prvih 150 dokumenata. U stvari, ne otprilike već zaista prvih, najvažnijih, najvrednijih 150 dokumenata. Pripremili smo kratku listu na kojoj su oni izdvojeni. Želite li da je pogledate?

SUDIJA MEJ: Da. Ako mene pitate, mislim da bi bilo od pomoći kada bismo dobili spisak onoga šta još nije rešeno. Nema potrebe da nam to sada date, mislim da to možemo da shvatimo iz vašeg koda i boja koje ste nam dali. Međutim, ono šta mene zanima je šta još u ovom trenutku nije rešeno i šta je najvažnije. Možda je to ono o čemu govorimo.

TUŽILAC NAJS: Pa, to je jedan od načina da se ta stvar definiše. Budite ljubazni i pogledajte, molim vas, taj spisak. To je lista prioriteta. Ja neću tražiti od vas da pročete kroz sve, mislim da ima 162 dokumenta, ali vas molim da pogledate neke od njih kako bi videli koliko je zahtev star i koliko su dokumenti o kojima se radi očigledno važni. Ako pogledate prvi list, videćete da zahtevi počinju još u aprilu 2001. godine. Zatim, na drugoj strani, tačka 8 pri vrhu strane, traženo u avgustu 2001. godine, ponovljen zahtev pod verovatno najznačajnijim RFA brojem 219, onaj o kojem sam pričao pre nego što smo prešli na privatnu sednicu. To su zapisnici sa sastanaka Vrhovnog saveta odbrane od 27. aprila 1992. godine do 5. oktobra 2000. godine. Interesantno je da smo dobili nekoliko iz 1992. i 1998. godine, ali nismo dobili ništa iz perioda u međuvremenu koji nam je važan. Broj 9, se tiče iste teme, ali se traže stenografske beleške. Još jedan primer, broj 15, Pretresno veće se seća ograničene količine pisanog, odnosno štampanog materijala koja je sada na raspolaganju Pretresnom veću u vezi sa vrhovnom komandom za Kosovo. Mi smo to tražili 15. avgusta, i dobili

smo neadekvatan odgovor 26. decembra 2002. godine i to sada stoji nerešeno već više od godinu dana. Idemo sada dalje, broj 19. To je zahtev koji je, čini mi se, od 16. oktobra 2002. godine, zapravo mislim da je to zahtev koji se nadovezuje na zahtev od 15. avgusta 2001. Njegov značaj i važnost su potpuno očigledni, to su sve naređenja, komande, uputstva, instrukcije i direktive za obezbeđenje borbenih dejstava i druge aktivnosti, planove, obaveštenja i izveštaje. Moram malo da usporim.

SUDIJA ROBINSON: Vratimo se na trenutak na tačku 15.

TUŽILAC NAJS: Naravno.

SUDIJA ROBINSON: Neadekvatan odgovor.

TUŽILAC NAJS: Da, da, videćemo tačno kakav je bio odgovor.

SUDIJA MEJ: Molim vas da nam kažete na koji način je taj odgovor bio neadekvatan.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, odgovor za koji mi tvrdimo da je neadekvatan sadrži sledeće: "Da bi pribavilo tražene informacije, ovo Ministarstvo se obratilo Komisiji za saradnju Generalštaba Vojske Jugoslavije sa Haškim tribunalom. Oni su nas dopisom od 2. oktobra 2002. godine obavestili da tražena dokumentacija nije u nadležnosti Saveznog ministarstva odbrane niti Vojske Jugoslavije. Ovo ministarstvo se zatim obratilo Vojnom kabinetu Predsednika SRJ koje nas je u pismu od 21. oktobra informisalo da ni Vojni kabinet i ostale službe Predsednika SRJ nemaju dokumente koji se tiču Vrhovne komande, niti se odredbe o Vrhovnoj komandi mogu da nađu u Ustavu, Zakonu o odbrani ili Zakonu o Vojski Jugoslavije". Mi znamo da je to netačno. Mi smo od tada uspeli da dobijemo neka dokumenta Vrhovne komande, mislim da smo jedan ili dva dobili kroz Vasiljevića, a jedan ili više njih kroz Radeta Markovića. To je tek vrh ledenog brega. Ti dokumenti postoje i ovo je kao ona igra sa šibicama ili kako se to već zove u Americi (United States of America), ako nije ovde, ako nije tamo, onda mora da ne postoji. Stvar je u tome da se pronade gde je. I mi kažemo da je to neadekvatan odgovor. To je veoma, veoma važna informacija, zato što je, kao što Pretresno veće shvata za Kosovo, osnovno za odluku o tom delu ovog predmeta kako su operacije izvođene, ko je davao konačna naređenja i kada su ti planovi nastali. Mi verujemo da će nam Vrhovna komanda obezbediti odgovore na ova pitanja.

SUDIJA MEJ: Znači, ovih 150 dokumenata ni dan danas nisu dostavljeni?

TUŽILAC NAJS: Da, tako je.

SUDIJA MEJ: Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: Ovo je bio samo izbor najboljih 150 dokumenata, "the best of" ili ako se pogleda iz druge perspektive, izbor najgorih. Dakle, bio sam na broju 19 i govorio sam o tome zašto je važnost tih dokumenata za kosovski segment optužnice sasvim očigledna. Mislim da sam to već obradio, možda još samo zadnja tri reda. U svakom slučaju, možete da vidite o čemu se radi. Ovaj je od esencijalne važnosti za ovaj predmet. Još jedan relevantan dokument je zahtev pod brojem 27. To je konkretan zahtev za naređenja i uputstva koje je izdala združena komanda za Kosovo između 1. novembra 1998. godine i 19. juna 1999. godine. U julu prošle godine došao je odgovor u kome se kaže da su ti dokumenti možda držani u zgradi koja je uništena od strane NATO pakta. Tamo se pojavljuje ta reč "možda" i po našem mišljenju, taj odgovor je nedovoljan. Zatim, ako okrenete petu stranu, to je zahtev 174(A), jedan veliki zahtev koji je zapravo ponavljanje ili prečišćavanje zahteva 174 iz aprila 2002. godine. Ovaj zahtev 174(A) je iz oktobra 2002. godine i odnosi se na korespondenciju između Združene komande i štaba MUP-a za Kosovo, združene komande i Treće armije i združene komande i Prištinskog korpusa. Odgovor je neadekvatan, i ja ću vam ga pročitati. U odgovoru stoji: "združena komanda za Kosovo i Metohiju formirana je po naređenju Predsednika u junu 1998. godine bez ikakvog konkretnog dokumenta. Komanda je radila do oktobra te godine, zatim su održavani neslužbeni sastanci na kojima je razmatrana bezbednosna situacija. Prema saznanjima vojnih organa, dokumenti združene komande za Kosovo i Metohiju koji se odnose na vojna pitanja predati su nadležnom šefu kabineta Predsednika Savezne Republike Jugoslavije po završetku rada, krajem 1998. godine. Zgrade u kojima su ti dokumenti možda držani su razorene i uništene prilikom agresije NATO".

SUDIJA ROBINSON: Vi to ne dovodite u pitanje, gospodine Najs, sobzirom da se tvrdi da je ta zgrada definitivno uništena. Vi zapravo ne postavljate pitanje u vezi zgrade već o tome da li su dokumenti zaista bili u toj zgradi koja je uništena.

TUŽILAC NAJS: Apsolutno, to je osnova mog pitanja. Naravno, treba svi da imamo na umu da se radi o bivšoj komunističkoj državi, kao što su nam mnogi objašnjavali, gde je evidencija i arhiviranje dokumenata bila rutina. Mi jednostavno ne možemo da prihvatimo da su ovi važni dokumenti ove vrste postojali samo u jednom primerku i da je samo jedan primerak arhiviran. Mi jednostavno smatramo da je to nerealno. I da, zahvalan sam gospodici Milenov jer vidim svoj potpis tu, dakle ja sam uputio taj zahtev. Tražili smo da nam daju detalje u vezi tog "možda", odnosno ja sam upitao šta u stvari znači to "možda držani u zgradi", ta tvrdnja u kojoj se koristi reč možda. I nismo dobili odgovor, nismo ništa dobili, dobili smo samo obaveštenje da su primili naše pismo. Časni Sude, ako pređemo sada na stranu 6, tačke 48 i 49, tu imamo zahtev za pomoć broj 219. Ovaj dokument obeležen bojama ne odražava nužno kvantitet dokumenata ili težinu, odnosno značaj materijala koji se nalazi pod svakim zahtevom za pomoć. Pod brojem 48 imamo zahtev koji je podnet u maju 2002. godine, a ponovljen je u septembru, kojim se traži zapisnik sa sednice Saveta za harmonizaciju stavova državne politike. Zatim takođe pod brojem 219, tačka 49, imamo zahtev za stenografskim beleškama sa tih sastanaka jer, koliko znamo, takve beleške su sačinjene. A onda, ako pogledate naredne četiri strane, videćete dokumente vezane za zahtev broj 219. Ja sam odabrao samo četiri dokumenta ili možda pet. Tačka 51, pri dnu strane, obuka dobrovoljaca van Srbije od strane specijalnih jedinica Vojske Jugoslavije. Zatim na drugoj strani imamo izveštaj o saradnji Vojske Jugoslavije i srpskog Resora državne bezbednosti u Istočnoj Slavoniji, to je broj 52. Zatim pod brojem 55 imamo izveštaj od 26. novembra 1995. godine koji govori o svečanoj ceremoniji za pripadnike Jedinice za antiteroristička dejstva. To su sve vrlo konkretna dokumenta koja čak i na niskom stepenu saradnje ukazuju na pristup vlasti, i to je ono šta mi želimo. Ako pogledamo pod brojem 58, imamo izveštaj KOS-a vezan za rad sa JSO tokom 1996. godine. Zatim na strani 8, broj 62, izveštaji o sastancima bosanske Srpske demokratske stranke i diskusijama o sukobima između Karadžića i Mladića i tako dalje. Časni Sude, mogli bismo da nastavimo, ali mislim da sam vam već oduzeo dosta vremena. Imamo dokument 219, pa se nastavlja dalje i navode se dokumenti, konkretni dokumenti. Evo, na primer, pogledajte pod brojem 87, to je naredba Perišića od 10. novembra 1993. godine i odnosi se na stvaranje 30. i 40. kadrovske centra, nema sumnje da će Pretresno veće da shvati značaj ovog dokumenta. Onda na sledećoj strani, brojevi 76 i 77 se odnose na direktnu kontrolu optuženog nad tim. Pa onda pogledajmo stranu 11, broj 88, i dalje isti zahtev za pomoć, broj 219,

tu imamo pismo koje je poslato 27. septembra 1995. godine od strane pukovnika Siniše Perišića, upućeno je vojnom kabinetu predsednika SRJ vezano za obuku dobrovoljaca. Ili sledeći dokument broj 89, odgovor vojnog kabineta predsednika Savezne Republike Jugoslavije na prethodni dopis. Dakle, časni Sude, mi pozivamo ovo Pretresno veće da koristi svoja ovlašćenja, ne samo u skladu sa Pravilom 54(A) već i sa ostalim pravilima i da ima na umu teret koji je i na Pretresnom veću i na Tužilaštvu, a to je da se ovaj predmet okonča na jedan bezbedan način i u razumnom vremenu, odnosno da naredi da se ti dokumenti dostave. Hteo bih da naglasim da dokumenti nisu bili nepristupačni kada se radilo o Hrvatskoj, ni kada se radilo o federaciji Bosne i Hercegovine, ni kada je u pitanju Republika Srpska. Oni čak nisu bili nepristupačni ni za ovu vladu, sve dok nisu dobili naš zahtev, a onda su iznenada rekli da su nepristupačni. Mi ne možemo da radimo naš posao niti da izvršimo našu obavezu prema međunarodnoj zajednici bez tih dokumenata. Zapravo možemo, ali trajaće mnogo duže i biće mnogo teže.

SUDIJA MEJ: Dakle, vi tražite od nas da mi danas donesemo odluku po nalogu?

TUŽILAC NAJS: Pa da, kada razmotrite...

SUDIJA MEJ: Odnosno, ne mora baš danas, ali u skoroj budućnosti, znači vi tražite od nas da se naloži dostava tih dokumenata?

TUŽILAC NAJS: Da, apsolutno.

SUDIJA MEJ: A šta ćemo sa odgovorom da je to "možda uništeno tokom bombardovanja NATO pakta" ili "uništeno je tokom bombardovanja NATO pakta"? Šta ćemo sa tim?

TUŽILAC NAJS: Pa, oni to nisu direktno odgovorili. Uvek se ograđuju sa tim "možda", a kopije se ne spominju. Radi se o vladi koja zna da mora da saraduje i to treba da se stavi na znanje. Po našem mišljenju, ukoliko oni u bilo kom trenutku odluče da izjave da je apsolutno svaka kopija dokumenta uništena, onda je to jedna stvar. Međutim, oni to još uvek nisu rekli.

SUDIJA ROBINSON: U jednoj prilici oni su bili rekli da je zgrada bila uništena.

TUŽILAC NAJS: Da, zgrada je uništena.

SUDIJA ROBINSON: U kojoj su dokumenti...

TUŽILAC NAJS: Možda bili držani.

SUDIJA ROBINSON: U kojoj su možda držani dokumenti ili zapravo jesu bili tamo držani?

TUŽILAC NAJS: Možda.

SUDIJA ROBINSON: Pa, mislim da treba da budete oprezni, gospodine Najs, kada dovodite u pitanje dobru volju vlade.

TUŽILAC NAJS: Pa ja veoma pažljivo čitam materijal koji pristiže i čini mi se da postoje kopije. Ponovo ću to da pogledam kako bih se uverio da ste u pravu, odnosno da ste dobro definisali taj odgovor.

(Pretrsko veće se savetuje)

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, mogu li da...

SUDIJA MEJ: Oprostite, postoji nešto šta želimo da nam razjasnite, jer nije jasno članovima ovog Pretresnog veća. Da li vi tražite pristup arhivama u smislu da fizički uđete u arhive i izvršite pretrage i istraživanja ili tražite da vam se dokumentacija iz arhiva preda u potpunosti ili šta?

TUŽILAC NAJS: Mi sigurno ne tražimo da nam se preda kompletna arhiva. Mi tražimo da nam se dozvoli fizički pristup kako bismo mogli da obavimo svoj posao i to ustvari na potpuno isti način ili vrlo slično onome kako smo to obavili u drugim entitetima. Dakle, tražimo pristup spiskovima kako bi se izvršio pregled onoga šta poseduje arhiva, a onda nakon toga i pristup tim dokumentima. To je razuman način da se to uradi, mi sigurno ne tražimo da nam se preda kompletna arhiva. Evo, časni Sude, upravo su me podsetili na ono šta sam vam rekao u vezi sa uništenim arhivama, evo šta sam ja ustvari rekao, odnosno napisao u dopisu koji je bio upućen, zaboravio sam datum. Da, hvala vam, dopis je bio upućen 17. oktobra prošle godine i na njega nismo dobili odgovor: "U vezi vašeg odgovora od 12.

jula u kojem stoji da su zgrade u kojima su možda bili uskladišteni dokumenti združene komande iz 1998. godine uništene od strane NATO, mi bismo želeli da znamo imena osoba koje su bile odgovorne za arhive i dokumenta, gde su dokumenti bili locirani, kome su bili upućeni dokumenti združene komande, više preciznih detalja o tome kako i kada su uništeni objekti u kojima su čuvani ti dokumenti, evidenciju, prijave i drugu dokumentaciju koja pokazuje transfer dokumenata vezanih za združenu komandu tokom 1998. godine i objašnjenje zašto unosite neizvesnost kod uništenja dokumenata korišćenjem izraza "možda", da su "možda bili tamo pohranjeni" kada je zgrada uništena u toku NATO bombardovanja." I na ovaj dopis nismo dobili odgovor. Hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine Đeriću, izvolite.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Hvala vam, časni Sude. Imamo puno materijala na koje danas treba da se osvrnemo. Gospodin Najs je imao na raspolaganju 40 minuta. Prvo bih hteo da počnem, odnosno hteo bih na samom početku da naglasim da je Vlada Srbije i Crne Gore spremna da izvrši sve svoje obaveze u skladu sa Statutom (Statute) i da pruži svu pomoć, neophodnu pomoć Međunarodnom tribunalu. Postoji jaka politička volja vlasti u Srbiji i Crnoj Gori da saraduju i ta volja je upravo bila ta koja je uništila otpor birokratije i raznih drugih krugova prema saradnji. Ta volja da se saraduje je evidentna iz informacija o saradnji koje smo dostavili Pretresnom veću u našem pisanom odgovoru. Ono šta je takođe evidentno je da zahtevi za pomoć stižu dnevno i da je saradnja proces i da su ti zahtevi za pomoć prilično veliki i da zapravo sadrže zahteve za stotine dokumenata. Nama je drago što smo očuvali taj nivo saradnje uprkos značajnim promenama u strukturi naše države, mislim na formiranje Državne zajednice Srbije i Crne Gore. Međutim, ovom aplikacijom Tužilaštvo traži da dobije nešto za šta mi smatramo da nema pravo u skladu sa Statutom i Pravilnikom (Rules of Procedure and Evidence) ovog Suda, a to je neograničeno pravo na pristup i pregled državnih arhiva u Srbiji i Crnoj Gori. Stoga je nama veoma drago što nam se pružila prilika da se pojavimo pred ovim Pretresnim većem kako bi se donela odluka, sudska odluka o obimu naših obaveza u skladu sa Statutom, budući da je Sud taj koji treba da donese odluku o tom pitanju, a ne Tužilaštvo. Naravno, mi ćemo u potpunosti ispoštovati odluke Suda. Časni Sude, sada bih hteo da se osvrnem na neke tvrdnje Tužilaštva i to iz njihove replike, ako mi dozvolite, a onda bih se osvrnuo na konkretne zahteve za

pomoć. Časni Sude, verovatno ste bili zbunjeni, kao i svi mi, tvrdnjama Tužilaštva u njihovoj replici. Nije baš najjasnije šta Tužilaštvo ustvari želi. Pre svega, u paragrafu 17 njihove replike, to je na samom kraju, Tužilaštvo u skladu sa Pravilom 54bis traži, sad citiram: "Da se održi rasprava sa zvaničnicima Srbije i Crne Gore kako bi se razgovaralo o nedostatku zvanične saradnje Srbije i Crne Gore". U vreme kada je replika fajlirana, današnja rasprava je već davno bila zakazana. Pitanje je, dakle, da li Tužilaštvo traži da se održi još jedan pretres, osim ovog današnjeg? Osim toga, Pravilo 54bis ne predviđa održavanje rasprave na kojoj bi se razgovaralo o nedostatku saradnje. Ono šta predviđa Pravilo 54bis jeste rasprava o zahtevu da se izda nalog za dostavu dokumenata koji su identifikovani. Kao drugo, u tom istom paragrafu broj 17, Tužilaštvo traži, u skladu sa pravilima 39 i 54, da Pretresno veće naloži Srbiji i Crnoj Gori i sada citiram: "Da ispoštuju zahteve za pomoć koji su navedeni u aneksu koji je pridodat ovom dokumentu". Ovde se ponovo postavlja pitanje šta Tužilaštvo zapravo želi? Da li mi radimo u skladu sa Pravilom 54bis ili radimo u skladu sa pravilima 39 i 54? Drugo pitanje je da li je ova tvrdnja Tužilaštva prikladna u ovoj kasnoj fazi postupka, budući da u zahtevu koji je podnešen 13. decembra 2000. godine uopšte nije bilo pozivanja na Pravilo 39. Dva i po meseca nakon što je zahtev podnešen, Tužilaštvo je odlučilo da želi da se osloni na Pravilo 39. Mi, uz dužno poštovanje, smatramo da Pretresno veće treba da odbije da razmatra zahtev po ovom pitanju. Časni Sude, bez obzira na naš stav da Pretresno veće treba da odbije da razmotri Pravilo 39, mi svejedno želimo da odgovorimo na repliku Tužilaštva vezanu za upotrebljivost ovih pravila. Kao što znamo, dostava dokumenata od strane država obuhvaćena je Pravilom 54bis, dakle Pravilo 39 se ne odnosi na to. Što se tiče Pravila 54, odredbe tog pravila se tiču sudijske, odnosno Pretresnog veća u vezi za vođenjem postupka ili vođenjem istrage. Dostavljanje dokumenata od strane država je veoma detaljno regulisano Pravilom 54bis i to u potpunosti. Dakle, radi se o saradnji suverenih država i tu se takođe imaju na umu interesi suverenih država. E sada, kako ovlašćenje Pretresnog veća da izdaju naloge o pretresu u skladu sa pravilima 54 i 39 prevazilaze detaljno i pažljivo formulisano ovlašćenje da se naredi dostava dokumenata koje postoji po Pravilu 54bis? Kao što se dobro zna, Pravilo 54bis je uvršteno u Pravilnik nakon odluke Žalbenog veća u *Predmetu Blaškić* 1997. godine. Tačno je da su pre usvajanja Pravila 54bis odredbe Pravila 54 korišćene kako bi se olakšala saradnja sa državama u dostavljanju dokumenata. Ali čak i tada, Žalbeno veće je pažljivo razmotrilo uslove za takvu saradnju i za takva naređenja i reklo su da su ti uslovi naknadno inkorporirani u

Pravilo 54bis. Prema tome, mi smatramo da je pre svega namera Međunarodnog krivičnog suda bila da se u potpunosti reguliše saradnja sa državama vezano za dokumente i da je to učinjeno Pravilom 54bis, dakle kao *lex specialis*. Kao što je rečeno u odluci Pretresnog veća u *Predmetu Kordić i Čerkez* od 4. avgusta 2000. godine, sada ću citirati: "Zahtevi po Pravilu 54, Pravidnika državama da dostave dokumenta i informacije (Rules for states to produce documents and information) sada", i to citiram i ponavljam "podpadaju pod Pravilo 54bis Pravidnika o postupku i dokazima". Kraj citata. To je bio nalog o dostavi dokumenata od Evropske unije (European Union). Zatim imamo nešto slično u nalogu o rasporedu u ovom predmetu, citiram: "Zahtevi za izdavanje naloga koji se upućuju državama potpadaju pod Pravilo 54bis". Kraj citata. Druga stvar, čak i da je Pravilo 54bis direktno primenjivo na ovom polju, ovo bi bilo moguće samo ukoliko je izdati nalog pratio uslove koje je postavilo Žalbeno veće u *Predmetu Blaškić*. To bi zapravo značilo da Tužilaštvo ustvari treba da se povinuje istim uslovima koji postoje u Pravilu 54bis. I kao što smo pokazali u našem pismenom odgovoru, zahtevi da se pristupi arhivama ne podpadaju pod Pravilo 54bis ili alternativno, ne ispunjavaju odredbe tog pravila, kao što je to bilo i u odluci u *Predmetu Blaškić*. Osim toga, ukoliko bi se Pravilo 39 odnosilo na dostavu dokumenata od strane država, to bi onda u potpunosti poništilo Pravilo 54 i učinilo bi ga besmislenim. Prvo, Tužilaštvo bi zaobišlo Pravilo 54bis, paragraf (A), posebno u vezi sa specificiranjem traženih dokumenata. Drugo, ukoliko bi dostava dokumenata od strane država bila uređena po Pravilu 39, pažljivo skrojena procedura za zaštitu državnih interesa iz Pravila 54 bi izgubila smisao.

SUDIJA ROBINSON: Mogu li da vas zamolim da se vratimo na ono šta ste rekli o zahtevu za pristup arhivama, da to ne podpada pod Pravilo 54bis? Možete li to da nam objasnite?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, časni Sude.

SUDIJA ROBINSON: Objasnite nam zašto ste zauzeli taj stav.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Pa mi smo to elaborirali u našem pismenom podnesku. Naš osnovni stav je da je pristup i pregled državnih arhiva, onako kako je to tražilo Tužilaštvo, da se tu u stvari radi o zahtevu za fizički pristup arhivama, a Pravilo 54bis samo reguliše dostavu dokumenata od

strane država. Dakle, države treba da dostave dokumenta, a ne da omoguće Tužilaštvu fizički pristup arhivama. To je prva stvar. I kao što se dobro zna, na državama je da sarađuju. To je rečeno i u odluci po žalbi u *Predmetu Blaškić*. Samo u vrlo izuzetnim prilikama i u vezi sa istragama na licu mesta i bez pristupa izvesnim dokumentima Tužilaštvo može da deluje nezavisno od državnih organa. Međutim, mi ovde nemamo takvu izuzetnu situaciju. Verujem da je takva izuzetna situacija postojala, da se odnosila na odluku Žalbenog veća u *Predmetu Blaškić*, odnosno ta odluka se odnosila na slučajeve kada su vlasti bile umešane u izvršenje zločina ili su sprečavale saradnju. Mi smatramo da od oktobra 2000. godine imamo jasno razgraničenje između, odnosno u politici Vlade, sobzirom na značaj promena iz oktobra 2000. godine.

SUDIJA ROBINSON: Da. Znači oni bi mogli da dobiju pristup arhivama, ali ne po Pravilu 54?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Molim?

SUDIJA ROBINSON: Dakle, ukoliko bi se njima dozvolio pristup arhivama, to ne može da bude po Pravilu 54bis?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Ne, ne može. Mi smatramo da prema Statutu ne postoji pravo na opšti pristup, na pristup arhivama osim u vrlo izuzetnim prilikama. Ali po Pravilu 54bis...

SUDIJA ROBINSON: A nalog za pretres, predpostavimo da zatraže takav nalog?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: To je poenta koju sam upravo hteo da naglasim. Mi smatramo da je Pravilo 54bis *lex specialis* i da iscrpno reguliše ovo polje. Dakle, mi smatramo da se nalog za pretres u skladu sa Pravilom 39 ne može odnositi na državne arhive, jer bi to definitivno značilo da vlasti jedne države pretražuju arhive druge države, što je paradoksalno.

SUDIJA ROBINSON: Da, izvolite, nastavite.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Hvala. Kao što sam rekao, Pravilo 54bis u potpunosti reguliše ovo pitanje. Suprotno onome šta Tužilaštvo tvrdi u svojoj replici u vezi sa dostavljanjem dokumenata od strane država, pravila nisu

nejasna i ne služe samo kao primeri određenih radnji koje se mogu preduzeti. Tačno je da se pravila često menjaju, ali to im ne ukida pravnu snagu, niti ukida jasnoću Pravila 54bis. Sobzirom na to kako Pravilnik sada glasi, mi smatramo da Tužilaštvo mora da ispuni uslove iz Pravila 54bis. Što se tiče opšteg pristupa arhivama, mislim da se radi o zahtevima iz aneksa 1 ovog zahteva, dakle u vezi sa tim zahtevima za pomoć mi mislimo da Tužilaštvo jednostavno ne može da ispuni odredbe Pravila 54bis. Sada bih hteo da pređem na nešto što stoji u njihovoj replici, a takođe je spomenuo gospodin Najs danas kao ilustraciju navodnog ovlašćenja za dobijanje pristupa i pretragu državnih arhiva. Što se tiče pristupa arhivama, Tužilaštvo se pozvalo na primere iz Bosne i Hercegovine, a danas je pomenuta i Hrvatska. Međutim, nije pruženo puno detalja u vezi sa tim i nisu date ključne informacije o tim pretragama, kao na primer ko je vršio pretres, kog obima je bio taj pretres i na osnovu čega je vršen, da li je to bilo na osnovu naloga za pretres ili nekog drugog naloga, i po čijem ovlašćenju je to urađeno. Mi nemamo te informacije, tako da nismo u stanju da detaljno odgovorimo na to, ali želim da damo dve opšte primedbe. Pre svega, to se odnosi samo na jednu državu, na Bosnu i Hercegovinu, i ni na jednu drugu državu sa prostora bivše Jugoslavije ili negde drugde. Drugo, ova država, Bosna i Hercegovina, ima jedinstvenu ustavnu strukturu koja je uspostavljena u skladu sa Dejtonskim mirovnim sporazumom (Dayton Accord). Takođe, postoji i jako civilno i vojno strano prisustvo, međunarodno prisustvo koje ima dosta velika zakonodavna, pravna i izvršna ovlašćenja. No, Pretresno veće će se sigurno setiti da je u *Predmetu Simić*, Pretresno veće 18. oktobra 2000. godine izdalo nalog SFOR-u (Stabilisation Force) u Bosni i Hercegovini da dostavi dokumenta i to u skladu sa Pravilom 54bis, a ne u skladu sa Pravilom 39 i Pravilom 54. U zaključku mi, uz svo dužno poštovanje, želimo da kažemo da stav Tužilaštva u vezi sa Pravilom 39 treba odbaciti. Mi takođe smatramo da Tužilaštvo ne može da ispuni odredbe iz Pravila 54bis. Sada bih hteo da pređem na zahteve za pomoć, dakle zahteve koji su navedeni u zahtevu Tužilaštva, uz dopuštenje Pretresnog veća. Ja naravno neću ponavljati ono šta već stoji u našem pisanom odgovoru. Želeo bih da to rezimiram pa se onda, ukoliko bude nekih konkretnih pitanja, možete obratiti gospodinu Obradoviću, koji će imati određene informacije o tome. Već sam rekao, časni Sude, odgovarajući na vaše pitanje o pristupu arhivama, da je to van primene Pravila 54bis, odnosno alternativno, da to apsolutno ne odgovara tamo postavljenim uslovima. Tužilaštvo sada tvrdi sledeće, citiram: "Tužilaštvo nikada nije tražilo opšti pristup arhivama, već je tražilo da pregleda arhive kako bi utvrdilo koji bi dokumenti eventualno mogli biti važni za

postupke pred ovim Sudom", to je u njihovoj replici u paragrafu broj 3. Časni Sude, iskreno govoreći, mi tu ne vidimo nikakvu razliku. Ovaj citat, odnosno rečenica koju sam vam citirao je opis onoga što su sudije ovog Tribunala sa pravom nazvale "pecanje dokumenata". Ono šta Tužilaštvo želi je da pregleda arhive. Šta je to nego pristup, fizički pristup? Tužilaštvo zatim želi da ustanovi koji dokumenti u arhivima mogu biti od važnosti za postupke pred ovim Sudom. Šta je to drugo nego pristup svim dokumentima sadržanim u konkretnom arhivu, a to je nije ništa drugo nego pecanje dokumenata, traženje dokumenata u mutnom. Mi, uz dužno poštovanje, tvrdimo da Pretresno veće treba da odbije da udovolji takvom nalogu. Kada je reč o 32 zahteva za saradnju koji se nalaze u aneksu broj 2 ovog zahteva, mi smo u našem pismenom odgovoru pokazali da smo mi na većinu tih zahteva odgovorili. Međutim, mi smatramo da pet tih zahteva spada u kategoriju opšteg pristupa arhivima ili alternativno, mogu se smatrati preopštim. Za nekoliko trenutaka ću se detaljnije pozabaviti sa tih pet zahteva. Za preostale zahteve, prema našim saznanjima, sadašnja situacija je sledeća. Mi smo odgovorili na 18 zahteva, na šest smo odgovorili delimično, a samo pet su još uvek u toku i samo na njih nismo poslali nikakav odgovor. Kao što je Žalbeno veće u *Predmetu Blaškić* reklo: "Međunarodni sud svoja ovlašćenja prinudne prirode mora zadržati kao sredstvo kojem se pribegava samo u krajnjoj nuždi, samo u slučajevima kada je to zaista neophodno". Mi tvrdimo da je ovaj zahtev preuranjen i nepotreban. Naravno, ako to Pretresno veće zatraži, ja mogu da govorim o svakom zahtevu pojedinačno. I na samom kraju, časni Sude, želeo bih da kažem da mi, uz dužno poštovanje, tvrdimo da ovaj zahtev Tužilaštva treba odbiti. Takođe bih ponovo želeo da naglasim spremnost i volju Srbije i Crne Gore da saraduje sa ovim Međunarodnim sudom, ne samo zbog toga što je to naša međunarodna pravna obaveza, nego je to i naša moralna obaveza, budući da svi imamo obavezu da tragamo za istinom i da pred lice pravde izvedemo one koji su odgovorni za grozne zločine koji su počinjeni na teritoriji bivše Jugoslavije. A sada, ako mi dozvolite...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, samo trenutak. Zašto kažete da je ovaj zahtev prerano postavljen kada u nekim slučajevima vidimo da zahtevi za pomoć stoje nerešeni više od godinu dana?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Časni Sude, moramo da pogledamo o kojim se tu tačno zahtevima radi. Neki od zahteva koji stoje otvoreni već dugo vremena su zahtevi za opšti pristup arhivama, odnosno oni za koje

mi smatramo da se svode na opšti pristup arhivima. Neki zahtevi su zaista veliki, na primer, zahtev broj 219 i vremenski period od, ako se ne varam, osam meseci, od kada je postavljen zahtev 219, dozvolio nam je da odgovorimo na neke stvari...

SUDIJA ROBINSON: Samo trenutak, samo trenutak...

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA ROBINSON: Pokušavam da otkrijem da li i vi imate ovaj dokument koji mi imamo, prioritetnu listu traženih dokumenata. To je dokument Tužilaštva.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da.

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je za vas važno da na ovoj listi identifikujemo zahteve koji se odnose na arhive, kako bi te zahteve mogli da odvojimo od ostalih.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Dobro, u redu. Imamo prvo zahteve koji su jednostavno zahtevi za pristup arhivama. Da li želite da vam i njih identifikujemo?

SUDIJA ROBINSON: Da li čitate iz ovog dokumenta koji ste sada dobili ili...

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Samo trenutak, pokušavam da to dovedem u red. Ovakó, mislim da ono šta smatramo zahtevima koji se odnose na opšti pristup arhivima, mislim da to nije ovde, ali ponoviću ih, to su zahtevi broj 76, 95 i 106.

SUDIJA ROBINSON: Šta ste rekli, 76, 95 i 106?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, i 106. Ti zahtevi nisu na listi prioriteta koje je danas podnelo Tužilaštvo, ali se nalaze u prvom delu dodatka prvobitnog zahteva Tužilaštva. A sada, ako govorimo o zahtevima za koje mi smatramo da su zapravo zahtevi za opšti pristup arhivama ili alternativno da su suviše opšte prirode, prvi takav zahtev je zahtev broj 110. To je broj 7, u vašoj tabeli.

SUDIJA ROBINSON: To je opet arhivski zahtev?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, mi ga takvim smatramo. Citiraću vam relevantan deo zahteva kako biste odmah znali o čemu se radi. Citiram: "Kopije svih naređenja koje je izdao general-pukovnik Nebojša Pavković ili naređenja izdatih u njegovo ime od strane štaba Treće armije koja se tiču dejstava i korišćenja Vojske Jugoslavije i policijskih snaga Srbije u borbenim operacijama tokom sukoba na Kosovu godine 1999. godine". Dozvolite mi da objasnim.

SUDIJA ROBINSON: Izvolite.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Tražili ste da idem zahtev po zahtev. Prvo, mi smatramo da je taj zahtev previše uopšten, jer on se odnosi ne samo na akcije civila i boraca na terenu prilikom kojih je možda došlo do kršenja humanitarnog prava, nego se odnosi i na naređenja koja govore o svim akcijama jugoslovenskih snaga, uključujući i akcije vezane za NATO tokom bombardovanja. To vreme je bilo vreme intervencije NATO pakta i bombardovanja Savezne Republike Jugoslavije i ovaj zahtev bi značio da mi ustvari moramo da predamo sva naređenja koja se tiču tog sukoba, a ne sva naređenja koja se tiču akcija na terenu prilikom kojih je možda došlo do kršenja međunarodnog prava. Prema tome, sadržaj dokumenata koji se traže mora se na neki način naznačiti. Dalje, taj zahtev se odnosi na stotine dokumenata, prema tome, on predstavlja preveliko breme ukoliko se ne dostave dalje specifikacije. Ako mi dozvolite da nastavim, zahtev broj 117 se u vašoj tablici nalazi pod tačkama 10 do 12, strana broj 2, tačke od 10 do 12. Ovaj zahtev je čist i jasan primer jednog preopširnog, uopštenog zahteva. Odnosi se na period od gotovo 10 godina, od aprila 1992. godine do 5. oktobra 2000. godine. Ne samo to, taj zahtev se odnosi na dokumentaciju Vrhovnog saveta odbrane koji je vrhovni komandant oružanih snaga. U zahtevu se traži, citiram: "Zakoni, zaključci, izveštaji, odluke, naređenja, druge komunikacije, zapisnici, stenogramski zapisnici sa sastanaka" i sve to za period od skoro 10 godina. Prema tome, po našem mišljenju, taj zahtev je preširok, to je zapravo zahtev da se preda arhiva Vrhovnog saveta odbrane ili barem 90 posto te arhive. Prema tome, taj zahtev je preopširan u onome šta traži, preopširan je sobzirom na vremenski period, preopširan je sobzirom na mesta i događaje koje pokriva, budući da se nije fokusirao na moguća kršenja ratnog prava niti na događaje koji su spomenuti u optužnici, znači događaje na Kosovu, u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj.

SUDIJA ROBINSON: Znači vi kažete, prvo, da je to zapravo zahtev da se dostave arhivski materijali.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, upravo tako.

SUDIJA ROBINSON: Koji, po vašem mišljenju, ne spadaju pod Pravilo 54.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Pravilo 54bis.

SUDIJA ROBINSON: A i kada bi spadao pod Pravilo 54, vi tvrdite da je to previše uopšten.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, on je previše uopšten i predstavlja preveliko breme, što znači da ne ispunjava dva uslova iz Pravila 54bis, paragraf (A). Naravno, kao šta sam rekao, ovi dokumenti odnose se na teme koje nisu ni u kakvoj vezi sa ovim postupkom. I još jedna stvar koju je važno reći, breme ovog zahteva ne odnosi se samo na količinu dokumenata nego to moramo da gledamo takođe i u vezi sa osetljivošću dokumenata. Jer kad je reč o prevelikom bremenu, tu se ne radi samo o količini nego i osetljivosti dokumenata. I konačno, ovo su, naravno, krajnje osetljive informacije koje se tiču našeg vrhovnog komandanta i teško je zamisliti da bi bilo koja država obelodanila takve informacije, barem ne dok se ne izreknu veoma stroge zaštitne mere.

SUDIJA KVON: To je onda vaš praktični razlog zbog kojeg Tužilaštvu ne dopuštate pristup arhivama. Mislim da sam shvatio ono šta ste rekli, da pristup arhivama nije moguć prema režimu Pravila 54bis.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da.

SUDIJA KVON: Pitam se da li je moguće, čisto praktično govoreći, da li postoji neki konkretan razlog zbog kojeg ne može da se dođe do nekog dogovora na osnovu dobre volje, do nekog dogovora koji bi omogućio da im dozvolite da pretraže arhive.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Pa, kao što ste prvo rekli, časni Sude, ovde se radi o jednom pravnom i jednom principijalnom pitanju. Drugo, to je očito vezano za pitanje nacionalne bezbednosti. I treće, pitate da li bi tu moglo doći do nekakvog dogovora? Da, možda, ja nisam ovlašćen da

kažem da se takav dogovor može postići, ali mogu da kažem da smo mi do sada uzaludno pokušavali da sa Tužilaštvom pronađemo neki modalitet koji bi ispunio njihove zahteve i odgovorio na našu zabrinutost. Ja ovde želim da naglasim da mi nikada nismo predložili da se dokumenti uskrate ovom Pretresnom veću. Mi smo predložili samo da se izreknu neke zaštitne mere. Međutim, kada generalno govorimo o pristupu arhivima i drugim zahtevima, mi smo, moram da kažem, imali problema jer od Tužilaštva nismo dobili predlog koji bi se mogao sprovesti u delo. Mi smo prvo predložili sastanke, to je pomenuto u našem predlogu. Ti sastanci su održani, gospodin Najs je bio u Beogradu. To je bilo početkom novembra 2002. godine. Na tim sastancima bili su načelnici odnosno šefovi ili osoblje iz svih relevantnih arhiva iz Srbije i sa saveznog nivoa. Nakon tih sastanaka, mi smo za nekoliko sedmica dobili zahteve koji su bili potpuno isti kao i oni koje smo dobili ranije. Trenutno, mislim da je to bilo pre nekoliko nedelja, od Tužilaštva smo dobili predlog koji smo odmah stavili u proces konsultacije unutar naše Vlade i nadamo se da ćemo vrlo brzo imati odgovor. No, moram da kažem da smo na takav predlog čekali mesecima, ako ne i celu godinu. Prema tome, mi smo veoma otvoreni za konsultacije sa Tužilaštvom, ali odgovor Tužilaštva sa tim u vezi dobijamo tek nakon više meseci i mnogo napora i truda. I ono šta se ponekad dešava, kao što smo to već spomenuli u našem pismenom odgovoru, je da poverljiv sadržaj naših pregovora postane javan, da se onda sa time izade u javnost, kao što je Tužilaštvo uradilo u ovom svom zahtevu. I nije u redu i ne može se reći, kao što to Tužilaštvo kaže, da smo mi želeli da sadržaj naših razgovora sa njima uskratimo Pretresnom veću, ne radi se o tome. Jednostavno se radi o tome da je uobičajeno pravilo pregovora u diplomatskoj praksi da se sadržaj pregovora ne objavljuje. Cela ta stvar se mogla razrešiti da je Tužilaštvo ovaj zahtev podnelo kao poverljiv dokument. Ali to je ipak jedna druga priča koja se tiče procesa konsultacija koje mi imamo sa Tužilaštvom i sa kojim, moram to da kažem, nismo zadovoljni. Ali se nadamo da će biti napretka.

SUDIJA MEJ: Recite nam sledeće. Pretpostavimo, govorim sada u svoje lično ime i u stvari samo glasno razmišljam, pretpostavimo da mi danas ne izdamo nikakav nalog nego da prihvatimo vaše uveravanje da vi, u dobroj veri, tražite one dokumente za koje mislite da možete da dostavite. Šta mislite, koliko dugo bi vam trebalo da dostavite one dokumente koje možete da dostavite i koji su sadržani na ovoj poslednjoj listi, mislim na listu prioriteta? Koliko vam vremena treba da vidite da li možete da dostavite neke od ovih dokumenata?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Pa ja sad mogu da vam odgovorim samo hipotetički, naravno. Mi smo sada u procesu reorganizacije naše Vlade, tako da bi to potrajalo neko vreme, mislim na mesece ili možda na nekoliko sedmica. No, mi u svakom slučaju smatramo da je ovaj zahtev nepotreban, jer ja sam lično potpisao mnoge od odgovora Tužilaštvu. Svakog dana sam to potpisivao, i budite sigurni da ih ima zaista mnogo.

SUDIJA MEJ: Dozvolite mi da vas prekinem. Oni su se sada nama obratili i zatražili od nas da nešto učinimo u vezi sa tim. Prema tome, mi imamo obavezu da nešto uradimo. Kao što sam rekao, to je mogućnost. Jedna mogućnost je da odložimo postupak po ovom zahtevu ili da ne preduzmemo ništa ukoliko vi preduzmete neke korake u smeru toga da dostavite one dokumente koje možete da dostavite. Prema tome, mene sad zanima šta bi vi tražili? Koje vreme bi želeli da imate na raspolaganju?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Kao što sam rekao, ja nisam u situaciji...

SUDIJA MEJ: Samo trenutak.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Izvinjavam se.

(Pretrsko veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Izvolite, gospodine Đeriću, prekinuli smo vas.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da.

SUDIJA MEJ: Dakle, koliko vremena biste tražili da se pozabavite sa tim stvarima?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Mislim nekoliko nedelja...

SUDIJA MEJ: U redu.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Mislim da se radi o nedeljama, recimo do mesec i po dana. Ali ima tu još jedna stvar, a to je da su to različiti zahtevi. Neke od tih zahteva Srbija i Crna Gora očigledno ne mogu da ispune. I vi ste takođe diskutovali o mogućnosti da je dokumentacija uništena. Traže se i

neka dokumenta koja očigledno nisu u arhivima ili jednostavno ne postoje, to znamo nakon što su naše vlasti u dobroj veri preduzele pretraživanje arhiva. Prema tome, ja ne mogu da se obavežem u vezi tih dokumenata. Takođe, ne mogu da se obavežem ni kada je reč o pristupu arhivima i to ne zato što...

SUDIJA MEJ: To je nešto šta ćemo mi morati da razmotrimo, ovo o arhivima. Moram da vam kažem da u ovom trenutku mi nismo ubeđeni da im treba dozvoliti da imaju pristup arhivima, ali nas brinu ovi drugi dokumenti koje možete da dostavite.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: U redu. Časni Sude, ako sada pogledamo ove zahteve za koje smatramo da se odnose na opšti pristup arhivima, videćete da bi sa tim u vezi mogli da imamo konsultacije sa Tužilaštvom. Isto tako, prilikom donošenja vaše odluke, morate da razmotrite da neki od ovih zahteva, poput zahteva 309 koji se u vašoj tabeli nalazi, čini mi se, negde pri samom kraju...

SUDIJA KVON: Strana 15.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, strana 15. Taj zahtev je poslat Srbiji i Crnoj Gori 6. novembra 2000. godine, znači nije mogao da čeka ni pet nedelja. Tužilaštvo nije moglo da čeka ni pet nedelja nego je odmah i ovaj zahtev pridodalo ovoj aplikaciji. Izvinjavam se, mislio sam na 6. novembar 2002. godine. Dakle, to je zahtev broj 309, na strani 15, brojevi 143, 144, 145 i 146. Sasvim je jasno da u vezi sa tim nisu preduzeti nikakvi razumni koraci.

(Pretno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Da, izvolite.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Dakle, to je bio zahtev 309. Zatim imamo zahtev 119(B) i 119(C), u vašoj tabeli to je na stranama 2 i 3, tačke od 17 do 23. Ti zahtevi su takođe dosta novi, poslani su, čini mi se tek u oktobru, 16. oktobra 2002. godine, tako da smo takođe imali tek dva ili tri meseca pre ove aplikacije da procesiramo te zahteve. I kao što vidite, ti zahtevi pokrivaju gotovo sve u periodu od šest meseci, prvih šest meseci 1999. godine. Odnose se na sve moguće naredbe, direktive, planove, naređenja, uputstva, obavešten-

ja, odobrenja, izveštaje, odluke i tako dalje i tako dalje svih jedinica koje su učestvovala u sukobu na Kosovu. To je nešto šta mi takođe smatramo previše uopštenim, smatramo da to predstavlja preveliko breme za nas i konačno, smatramo da sa tim u vezi nisu preduzeti nikakvi razumni koraci. Interesantno je ovde primetiti da se u zahtevu 119(C) spominju ratni dnevnicima, operativna evidencija, knjige poslate i primljene pošte Generalštaba Vojske Jugoslavije i tako dalje. Ovaj zahtev je veoma sličan zahtevu iz *Predmeta Kordić i Čerkez* koji je Pretresno veće zatražilo daljnju specifikaciju, mislim na nalog Pretresnog veća u vezi sa zahtevom Odbrane koji je bio upućen Holandiji (Holland). Taj nalog je izdat 27. januara 2000. godine i Pretresno veće je smatralo da strane treba da konkretizuju svoj zahtev, odnosno da navedu više detalja, citiram: "O uporednim dnevnicima, evidenciji, rokovnicima i ostalim stvarima koje traže od osoblja holandske vojske i obaveštajne službe". To je veoma slično onome šta sada Tužilaštvo traži od nas. Isto tako želim da spomenem i zahtev broj 118, to je još jedan zahtev za koji smatramo da se odnosi na opšti pristup arhivama, to su tačke od 13 do 16 na drugoj stani vašeg dokumenta. To je opet suviše uopšten zahtev kada je reč o sadržaju koji se traži, mislim na događaje i mesta koje pokriva. To je takođe zahtev koji se odnosi na sukob na Kosovu šta uključuje i bombardovanje Savezne Republike Jugoslavije. Mi ne vidimo kako sva ova dokumenta mogu biti vezana za postupke. Tu se govori o hiljadama dokumenata i tu se zapravo traži ceo arhiv Vrhovne komande za taj vremenski period. Isto tako, tu se radi o veoma osetljivim informacijama u vezi sa kojima mi imamo bojazni iz razloga nacionalne bezbednosti. Sada dolazimo do zahteva broj 174, to su tačke od 25 do 42 na stranama 4, 5 i 6 u vašem dokumentu. Mi imamo informaciju da je ova dokumentacija uništena tokom bombardovanja. Ja stvarno ne mogu da prihvatim stav Tužilaštva da postoji razlog da se ne veruje vladi kada vlada izađe sa informacijom da nešto ne postoji ili da je uništeno. Videćete da slična situacija postoji i u vezi sa zahtevom broj 219. Ja ponovo tražim od vas da uzmete u obzir poslednjih par godina u Srbiji, sobzirom da je došlo do kompletne promene vlade u oktobru 2000. godine i da mnoge od dokumenata jednostavno nismo pronašli nakon promena. I kao što Tužilaštvo dobro zna, mnogi dokumenti se mogu naći u privatnim rukama. Isto tako, u nekim slučajevima arhive i dokumenta nisu ni držani.

SUDIJA ROBINSON: Dozvolite mi da samo jednu stvar razjasnimo u vezi sa vašom tvrdnjom o arhivskom materijalu. Vi tvrdite da Tužilaštvo nema pravo da dobije pristup arhivskom materijalu, da nema pravo na fizički pristup arhivskom materijalu po Pravilu 54bis i ja taj argument razumem.

Ali, sa druge strane, kad idete kroz listu, vi upirete prstom na neke zahteve za koje kažete da se ustvari odnose na arhivski materijal. Prema tome, ja onda zaključujem da Tužilaštvo ne traži fizički pristup tom materijalu, međutim po vašem mišljenju taj materijal je arhivski. Čini mi se da nije logično da možete da iznesete isti argument, jer sve šta oni tamo traže je da vi dostavite dokumente ili informacije iz tog materijala, iako vi to možda želite da karakterišete kao arhivski materijal. Oni ne traže fizički pristup tom materijalu. Prema tome, kada je reč o tom pitanju, moraćete da se ograničite na opšte prigovore zasnovane na odluci u *Predmetu Blaškić*, mislim na ono šta se tiče prevelikog bremena i drugih stvari koje ste spomenuli.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Hvala. Pa, ja u stvari sada, kad idemo od zahteva do zahteva, pokušavam da iznesem prigovore zasnovane na kriterijumima iz odluke u *Predmetu Blaškić* i Pravila 54bis. Međutim, kada govorimo o arhivama, to je jedna preliminarna stvar. Jedna je stvar tražiti fizički pristup arhivama, a to je ono šta Tužilaštvo čini u vezi sa izvesnim zahtevima za pomoć. Druga je stvar to što Tužilaštvo u nekim slučajevima želi da ima zapravo sve dokumente iz neke arhive, a to za nas ne predstavlja ništa drugo do pristup arhivi. Ako Tužilaštvo želi da dobije sve dokumente Vrhovnog saveta odbrane za period od 1999. godine do 2000. godine, uključujući i stenografske zapisnike, beleške i tako dalje i tako dalje, to onda nije ništa drugo. Šta je onda ostalo u arhivu, ako im to damo?

SUDIJA ROBINSON: Mislim da je pogodna osnova iz *Predmeta Blaškić* to da je zahtev suviše uopšten i širok, a ne da je arhivske prirode.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, mi takođe smatramo da je zahtev suviše uopšten i širok, a takođe tvrdimo i da ovi zahtevi ne ispunjavaju uslove iz odluke u *Predmetu Blaškić* niti kriterijume odnosno odredbe Pravila 54bis.

SUDIJA MEJ: Gospodine Đeriću, moraćemo da vas zamolimo da privedete kraju svoje argumente i pređete na zaključak, budući da prevodioci nakon sat i po moraju na pauzu. Dajte nam samo jedan trenutak da se Pretresno veće posavetuje.

(Pretresno veće se savetuje)

SUDIJA MEJ: Dozvolite mi da vam kažem ono šta imamo na umu, pa ću vam svima dati nekoliko minuta da iznesete svoje komentare. Gospodine Đeriću, mi ovde pred sobom imamo spisak prioriteta. To je početna tačka i tu se pažnja skreće na određene oblasti. Ono o čemu smo mi razmišljali je da vam damo dva meseca da odgovorite na ovaj spisak prioriteta Tužilaštva. Dakle, to biste učinili tako što bi veoma kratko naznačili, recimo, na kraju, u tabeli bi dali vaš komentar da je arhivska građa preopšta i tako dalje, da li se dokumenta mogu ili ne mogu da se dostave, saradnja koliko god je to moguće i tome slično. Znači, da to naznačite ili kada možete da ispoštujete te zahteve. Na taj način će Pretresno veće da ima pred sobom sve argumente, sve informacije, a vi ćete imati dodatno vreme kako biste ispunili zahteve. Takođe bismo sada u ovoj fazi zatražili od Tužilaštva da bude konkretnije, ukoliko to može da bude, i da navede određene detalje u vezi sa ovim konkretnim arhivama koji se pominju. Gospodine Đeriću, da li želite nešto da kažete u vezi sa ovim?

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Časni Sude, da li ste rekli dva meseca?

SUDIJA MEJ: Da, dva meseca.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Mislim da je dva meseca dovoljno vremena i mislim da ćemo biti u mogućnosti da vam dostavimo kratke odgovore ili sličan takav spisak gde ćemo dostaviti naše komentare. Mislim da ćemo to moći da učinimo i za kraći period od dva meseca, a onda ćemo videti kakva je situacija, dakle šta je rešeno u potpunosti, a šta ostaje.

SUDIJA MEJ: Čisto iz razloga praktičnosti, bilo bi dobro, ako bi to mogli da uradite na ovom dokumentu.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da.

SUDIJA MEJ: Bilo bi od pomoći, ako bi mogli da dodate još jednu tabelu na ovom dokumentu, na taj način bi nam bilo lakše da to pratimo.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Svakako.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, mi znamo da je ovo vaš prioritet, ali ovo će nam dati radni dokument koji će biti jednostavan za upotrebu. Njegova

prednost je to što će biti vrlo konkretan dokument. Mi, naravno, znamo da ovim dokumentom nije obuhvaćeno sve, ali imamo na umu da Vladi odobrimo dodatno vreme da razmotri sva ova pitanja i da po mogućnosti ispoštuje sve te zahteve. Tako ćemo moći da pojasnimo određena pitanja. Sve što može da se postigne saradnjom treba tako i da se uradi, a tek na kraju treba izdati obavezujuće naloge.

TUŽILAC NAJS: Ukoliko ste me pozvali da odgovorim, ne znam da li je gospodin Đerić završio.

SUDIJA MEJ: Mislio sam da jeste, učinilo mi se da više ništa nije želeo da doda. Molim vas da imate na umu prevodioce.

TUŽILAC NAJS: Da. Ja sam vam zahvalan na primedbama. Ja bih hteo da kažem nešto uopšteno, sobzirom na vremenski rok odnosno vremenska ograničenja koja imamo. Ovo bi mogla da bude ključna rasprava za odlučivanje koja je dokumentacija važna i koliko dokumentacionog materijala visoke važnosti možemo da vam predočimo. Mi smatramo, naše iskustvo je da odobravanje dodatnog vremena vladi ustvari znači da će dobiti više vremena od nas. Dakle, ne samo to dodatno vreme. Obično tako biva. Iako sam ja vrlo zahvalan časnom Sudu na veoma konstruktivnom pristupu koji je pokazao kada je rekao da će dati vreme da se dostave dokumenta, bar mi se čini da ste tako rekli, časni Sud treba da ima na umu da zahtev broj 219 stoji nerešen od juna prošle godine, a da ne postoji ni jedan razlog za to. A mi nećemo moći da predočimo te dokumente preko svedoka ukoliko se budemo pridržavali ovog rasporeda, dakle nećemo moći da uvedemo te dokumente preko svedoka kojeg ćemo pozovemo u narednih nekoliko nedelja. Mi nemamo to dodatno vreme na raspolaganju. Moguće je, ja sam već obavestio Pretresno veće da ćemo u jednom trenutku morati da zatražimo dodatno vreme, jer vreme neumitno teče. Ono šta se desilo jeste da je vlada uzela sebi vreme koje joj je bilo potrebno. Kao što znate, ja sam ovo već spomenuo tokom vremena koje mi je bilo na raspolaganju, postavlja se pitanje šta je to arhiva? Istina je da na početku, 1991. godine kada smo tražili kompletnu arhivsku građu, da smo se obratili vlastima odnosno da smo mislili da bi možda mogli da razgovaramo o tom pristupu tako što bismo razgovarali sa ljudima koji rade u arhivi. Dakle, nikada se nije radilo o tome da nam se dozvoli pristup kompletnoj arhivskoj građi već je to oduvek bilo pitanje procene, šta se pokazalo kao uspešan put kada se radi o ostalim

entitetima. To je u vezi sa Ministarstvom pravde, ali kada se radi o ovako ključnim dokumentima, nije bilo odgovora, nije bilo nikakvih sugestija i tek kad je podnet ovaj zahtev, ovaj javni zahtev od strane Tužilaštva dobili smo sve ove odgovore. E, sada kada govorimo o tome šta je arhiva, i bavimo se sugestijom Pretresnog veća da arhiva možda ne bi trebala da nam bude dostupna, imamo na umu Vrhovni savet odbrane. Moguće da nije bilo tako puno sastanaka kao što mi tvrdimo, jer je optuženi vršio kontrolu na drugi način, imao je druge načine kontrole. Na osnovu svih dokumenata Vrhovnog saveta odbrane može da se vidi da je on imao ovlašćenja nad Vrhovnim savetom odbrane. Možete da uzmete gotovo sve te dokumente, stavite ih recimo u jedan kontejner i kažete: "Evo, ovo je arhiva". Mi tvrdimo da je Vrhovni savet odbrane funkcionisao, a od ključnog značaja je za naš predmet kako je funkcionisao, budući da se to direktno tiče krivičnih dela i krivice optuženog, a činjenica da nam ti dokumenti nisu dostupni ukazuje na to da ima nešto šta treba da se sakrije. A vlasti kažu: "Pa radi se o arhivi". Dozvolite mi da kažem i to da pristup Pretresnog veća svemu tome neće biti od koristi, jer će ohrabriti kategorizaciju u smislu da se neke stvari kategorišu kao arhiva, mada nikada nisu potpadali pod taj pojam arhive. Na primer, to bi moglo da se odnosi na kompletnu dokumentaciju Vojske Jugoslavije. To je arhiva i tu je potreban drugačiji pristup. Ali sastanci Vrhovnog saveta odbrane to nisu. Recimo, kada je gospodin Đerić govorio o tome da je zahtev 117 preopširan, taj zahtev je podnesen avgusta 2001. godine, dakle prilično davno, i pod tim zahtevom se tražio dokument od dve strane, Pravilnik o postupku Vrhovnog saveta odbrane. Postoje dve verzije, dva različita datuma i mislim da se radi o dokumentu koji smo dobili 2003. godine. Zatim imamo zahtev za zapisnicima i stenografskim beleškama sa sastanaka između aprila 1992. godine i 5. oktobra 2000. godine. Te beleške postoje i one ukazuju na to kako je taj savet radio, a to će takođe biti od značaja, jer će ukazati na istinu o tome kako je optuženi postupao, i to će podvući naš slučaj protiv ovog optuženog. Kada se radi o arhivama, mi smo bili potpuno otvoreni u vezi pristupa. Nikada nismo tražili da preuzmemo sve arhive, niti smo tražili opšti pristup arhivama, a ta reč je u odgovoru korišćena kao odbrana. I vi ste sigurno primetili...

SUDIJA ROBINSON: Gospodine Najs, zato sam ja i napravio razliku.

TUŽILAC NAJS: Primetio sam.

SUDIJA ROBINSON: Zato što, po mom mišljenju, postoji jasna razlika između fizičkog pristupa arhivama, sa jedne strane, i pitanja prihvatljivosti zahteva da se dostave određeni dokumenti ili informacije, dakle dokumenti koji mogu da se nađu u tim takozvanim arhivama. Dakle, to su dve potpuno različite stvari i to mora da se odredi na osnovu opštih kriterijuma. Mislim da ne treba da mislite da je Pretresno veće to prihvatilo.

TUŽILAC NAJS: Pa, ja sam vam zahvalan na tome. To je od pomoći, jer mi smatramo da bi nam odluka u tom smislu onemogućila da uopšte postavljamo određene vrste zahteva. Gospodin Đerić je spomenuo da smo svi spremni da utvrdimo kako je došlo do tih grozних zločina i tako dalje. Međutim, ako mi dozvolite, pa zašto smo mi ovde? Mi ovde nismo da bi se podvrgli dodatnom teretu, da bi se zatrpali dodatnim materijalom, verujte mi. Mi ovde jednostavno želimo da vam dostavimo najbolji materijal koji će vama da pomogne, a taj materijal je kod vlasti. Uradili smo najbolje šta smo mogli da konkretizujemo naše zahteve i nema potrebe da ih ponavljamo niti da objašnjavamo njihovu neophodnost. Uz dužno poštovanje, mi sugerišemo da nerešeni zahtevi treba da budu predmet jednog pozitivnog naloga Pretresnog veća. Naravno, takođe treba, kao internu meru, zahtevati i listu prioriteta. Međutim, dva meseca je veoma dug period za zahteve koji su nerešeni, a upućeni su pre dosta vremena. Možda bi bilo dobro da se izda neki vremenski postepen nalog, pogotovu ako imamo na umu zahtev 219, budući da se tiče svedoka koji će, nadam se, da svedoči. Dakle, bilo bi bolje ukoliko bi se naložio kraći vremenski rok kako bismo mogli da te dokumente predočimo preko svedoka koga ćemo uskoro da pozvemo. Časni Sude, ovo su verovatno bili svi moji komentari. Evo vidim gospođicu Milenov da prikuplja razne zahteve na koje se pozivao gospodin Đerić. Osnovno pitanje je, suština stvari vezano za arhive je sledeća, da je naš pristup bio prikladan od samog početka. A da, ima još nešto šta sam hteo da vam saopštim, da vas informišem. To se nije osporavalo. Dobili smo taj predlog prošle godine. Proveriću sa gospodinom Đerićem, pošto ja nisam diplomata, pa ne znam sad baš kako to sve treba da se obavi. Ne verujem da ima prigovora na moje spominjanje predloga koje su vlasti dale u vezi sa dostavljanjem arhivskog materijala vezanog za Vrhovni savet odbrane. Vidim da nema prigovora. Predlog je bio sledeći...

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Časni Sude, ja...

SUDIJA MEJ: Preći ćemo na privatnu sednicu kako bi raspravili ova pitanja. I vreme je da polako pređemo na zaključke.

(privatna sednica)

TUŽILAC NAJS: Sada smo na otvorenoj raspravi, a ne bih hteo da ovo izgleda kao teniski meč.

SUDIJA MEJ: Dozvolite gospodinu Đeriću da završi. Samo kratko, molim vas, gospodine Đeriću.

PREDSTAVNIK VLADE SCG ĐERIĆ: Da, vrlo kratko. Mi od vas tražimo da odbacite aplikaciju kad je reč o zahtevima za pomoć koji se nalaze u prvom delu aplikacije. To su oni zahtevi koji se eksplicitno tiču arhiva. Smatramo da možemo da ispunimo predloženi vremenski rok za dostavu informacija o nerešenim zahtevima za pomoć. Što se tiče zahteva broj 219, sigurni smo da možemo da dostavimo informacije za veoma kratko vreme. I još samo jedna rečenica. Kada je reč o predlozima koje smo izneli Tužilaštvu, ja neću da ulazim u detalje u vezi sa zahtevom 219, samo bih želeo da ponovim da su to bile legitime konsultacije vlade i Tužilaštva i da nije postojala nikakva namera da se Pretresnom veću uskrate bilo kakvi materijali. Tužilaštvo bi na taj način, u skladu sa našim predlogom, bilo u mogućnosti da pregleda dokumente pre nego mi zatražimo zaštitne mere u vezi sa tim dokumentima koje Tužilaštvo želi da ima. Hvala vam.

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, pet minuta, molim vas.

TUŽILAC NAJS: Časni Sude, verovatno mi neće trebati toliko vremena. Već sam govorio o pozivanjima na arhive preko zahteva za pomoć koji su išli preko arhivista u vezi sa procedurom koja se primenjivala u drugim entitetima. Svaki nalog koji sada može da se izda bio bi dobar samo ako bi se takođe izdao nalog vladi da bude potpuno jasna u vezi sa posledicama bombardovanja. Država ima dužnost da zaštiti i čuva kopije dokumenata. Oni moraju da imaju dobar ili veoma dobar pregled nad tim šta se tačno tamo nalazilo, šta je imalo, a šta nije imalo kopije negde drugde i koje od tih kopija mi nismo uspeli da stavimo u naš konkretan zahtev, kao

i potpun i detaljan odgovor o tome šta bi bilo prikladno u vezi sa našim podneskom. Izgleda da za zahtev broj 219 neće biti potrebno dva meseca i pozivamo vas da odmah izdate nalog za njegovo ispunjenje. Mi ne možemo da verujemo da ti dokumenti, sobzirom da je vrlo očigledno da su u pitanju vrlo važni dokumenti, ne možemo da verujemo da se oni traže već devet meseci i da još nisu pronađeni, locirani i da čekaju na odluku o predavanju. Oni smesta treba da budu predati. Pitanja nacionalne bezbednosti se u ovom problemu mogu pojaviti kao i u bilo kojem drugom problemu. To treba razmatrati na Sudu ili na preliminarnom saslušanju pred Sudom, i to od slučaja do slučaja. Svi mi znamo da će Pretresno veće sa dosta simpatija da sasluša svaki takav zahtev, ali nije prikladno mešati pitanja nacionalne bezbednosti sa pitanjima uskraćivanja dokumenata ove vrste. Ja sigurno ovu Vladu ne doživljam kao protivnika, ja smatram da su oni telo koje ima obaveze da saraduje sa ovim Sudom, a moja je dužnost da se pobrinem da oni tu svoju obavezu i ispune. A kada mi to ne pođe za rukom, moja je obaveza da se jednim ovakvim zahtevom obratim ovom Sudu, i to sam i učinio. Tako bih postupao i sa bilo kojim drugim telom. Mislim da je to sve šta sam hteo da kažem. Dozvolite mi da proverim samo još jednu stvar. Dobro, tu sam dobio raznorazne detalje o tome šta je rečeno, ali nisam siguran da sam sada u stanju to sve i da navedem imajući na umu vreme koje nam je na raspolaganju. Časni Sude, kako ne bi bilo nikakve zabune ni sumnje, ovo su bili zahtevi prema arhivama. Na primer, arhiv Vojske Jugoslavije, to je bilo još 2001. godine, to je bilo u vreme kada smo takođe tražili sastanke da bi se susreli sa arhivarima i videli šta može da se učini. Kada je reč o ranijoj primedbi gospodina Đerića da nakon sastanka na kojem sam bio u novembru prošle godine nije bilo ničeg sem zahteva, to jednostavno, koliko ja znam, nije tačno. Bilo je drugih sastanaka na kojima su u Beogradu bili gospođa Tromp (Tromp) i čini mi se gospodin Patrik Trejner (Patrick Treanor) i mislim da su ti pregovori trajali nedeljama, kao i mnogi slični. Dakle, ponoviću, mi smo ovde samo zato jer napori da se ti materijali, koji nedvosmisleno postoje, dobiju dogovorom i pregovorima nisu urodili plodom. I mi znamo da Pretresno veće razume da su ti materijali kritični za razrešenje ovog predmeta. I samo da pogledam još jedan mejl...

SUDIJA MEJ: Gospodine Najs, mislim da morate da završite. Hvala vam.

TUŽILAC NAJS: To je sve šta sam hteo da kažem.

SUDIJA MEJ: Razmotrili smo argumente. Iz razloga koji su iznešeni tokom današnje rasprave smatramo da bi konačna odluka po ovom zahtevu u ovom trenutku bila prerana. Smatramo da bi bilo daleko produktivnije da se ta odluka odloži, kako bi se vladi omogućilo da u roku od dva meseca odgovori na listu prioriteta dokumenata koju je Tužilaštvo danas dostavilo. Rok od dva meseca je dat kako bi se ispoštovali zahtevi sadržani na listi proriteta u onoj meri u kojoj je to moguće i što je pre moguće. Vlada mora da navede po kojem osnovu ulaže prigovor tamo gde ulaže prigovor na zahtev. Kada primi taj odgovor, Pretresno veće će da razmotri da li je potrebno da se preduzme nekakva akciju i da li je potrebno da se održi još jedna ovakva rasprava. Ova rasprava je završena, suđenje se nastavlja sutra u 9.00.

Fond za humanitarno pravo